Rákóczi szám. A Fejedelem halálának 200-ik évfordulójára.

XXXI. évfolyam. Ára 10 fillér. Celldömölk, 1935. május 26. 23. szám

KEMENESALJA

Megjelenik minden vasárnap reggel
Előfizetési ár: egész évre 5 P, fél évre 2.50 P, negyed évre 1.30 P.

POLITIKAI LAP.
Felelős szerkesztő és kiadó: DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Celldömölk. Kossuth Lajos-utca 14. szám
Hirdetés díja előre fizetendő.

Rákóczihoz

Zászlódat a szélvész összetépte,
Hős fegyvereidet tűzre dobták,
amiért küzdtél: szentelt hazádat!
Rablók, idegenek bitorolják!

Mennyit szenvedtél már számkivetve,
Mily keserű volt ott a rabkenyér,
S mi tudjuk, hogy mindezt miért tetted!
Nem kellett Neked: vagyon, rang, babér.

Pihenni jöttél meg szép honodba,
Hős lelked akkor nem kivánt csatát,
Nem akartál ujat, idegen vért,
Csak virágzó, boldog nagy hazát!

De semmink sincs! Mindenünk elveszett!
Dicső nemzetünk megint nem szabad!
kinok közt fetrengünk ujra
És a régi sok seb vérezve felszakad!

A sötét jelenben nincs ir, vigasz,
Feléd lobog hát kinzott szellemünk!
Erőt meriteni jövünk Hozzád,
Légy megint a mi hitünk s fegyverünk!

De szabad-e nekünk Hozzád jönni?
Miért sirjuk vissza hősi éltedet?
Kinek tartozol e gyászos honban,
Hogy még a sirban sincs nyugtod Neked?

Nagy Rákóczi! Te hős fejedelem!
Mivel tartozol vaj' annyi sokkal,
Hogy élned kell most is és tán mindig,
A jövendő s muló századokkal?!

Méri nem alhatsz százados sirodban?
Hogy zavarhatják szent álmod csendjét?
S oly elszánt remegve-félő kézzel,
Kik cibálják koporsód fedelét?

Szenvedő lelkek járnak ott Nálad.
Vigaszt keresni mennek el Hozzád,
Mert nekik a szent hitük: s mindenük,
Amit sötét kriptád mély csendje ád!

Ahogy szoktad, ne védd a kincseket!
De emeld fel a fáradt szenvedőt,
Tápintsd meg sajgó sebeiket és
Adj nekik vigaszt s uj lelkierőt.

Nagy Rákóczi! Te hős fejedelem!
Ha birod még a fáradt nagy csatát,
Számkivetéseddel visszaszerzed
Nekünk még a régi magyar hazát!

Hős Rákóczi! Te nagy fejedelem!
Sors-testvéreid nem várnak csodát,
Csak szellemed lengje körül mindig,
A szenvedő, szegény magyar hazát!

Takáts Károly.

Találkozásom II. Rákóczi Ferenccel.

„A földre kivett égi árva,
az Igazi Szeretet."
Tóth Árpád.

Életemben voltaképpen háromszor találkoztam a nagy fejedelemmel.

Az első találkozás kisgyermekkoromba vezet. A hálós ágyacskám fölött ott lógott édesapám féltve őrzött Rákóczi képe. A teljes díszben megfestett, elsimított, formákkal, jóságosan minden oldaról velem szembenéző képet látták gyermekszemeim utoljára — esténkint — s legelőször — reggel. A sötétszinű üveg és a világító haj mélyszinű keretéből elém elém csillant a virágos, szines arc. Sokat néztem vele farkasszemet, de addig nem láttam azonbel, mint festményt egy érdekes bácsiról, akiről az édesapám sok mindet tudott, de én semmit. Sokáig nem értettem, miért nem vehetem ki az aranykeretből azt a sokat látott »Fejedelmet« s miért nem tehetek a keretbe egyet a magám festette képek közül. Sok titkot rejtő ragaszkodással őrizte azt a képet az édesapám s őrzi még ma is.

Tanulmányaim ideje alatt találkoztam aztán a kép kiegészitésével. Zaxoni Mikes Kelemen bámulatos szeretetével mutatta be nekem azt a Fejedelemet, nem képben, nem ecsettel, hanem leveleiben, mint dolgozó számüzöttet. A mesebeli tengerhez hasonló Márványtenger partra vett engem is Mikes, irása nyomán. Oda, ahol II. Rákóczi magyarok lakta utcákban jár-kel, ahitatoskodik, dolgozik, fur-farag és szenved. A XVIII. század irója még ma is élvezhető, zamatos, székely nyelven mondta el mindazt, amit én a gyermekkorom emlékei közt rejtegetett Rákóczi képre aggathattam. Most már én is tudtam, hogy ez a Rákóczi török földön él szamárivetésben, tudtam, hogy hogyan él, hogy hogyan halt meg a mindjobban fogyatkozó önkéntes számüzöttek társaságában. Láttam, hogy a Fejedelem méltóságos öregsége Mikes Kelemen, utolsó hivét, hogyan avatta a magyar szeretet és hűség lovagjává, a XVIII. sz-i lovagja s az érzésteli humanisztikum nagy irójává. (Szekfű.) Mélyen véste a képet belém Mikes Kelemen, mert a történelem tanulása során, amikor a Rákóczi harcok fejezetében teljesen elmosódott az ember alakja a mindent a katonák tömege, a fegyverek ropogtatása, a gomolygó puskaporfelhő takart — akkor is láttam Manyoki képének alakját a mikeskelemeni szivárványos pompájában.

Harmadszor most találkoztam Rákóczi Ferenccel, amikor halálának 200. évfordulójával kapcsolatban a »Kemenesalja« főszerkesztője egy Rákóczi szám összeállitásával bizott meg. Most találkoztam Rákóczival a szenvedő emberrel, a minden szenvedők megértőjével. S ez volt talán a legszebb találkozásom. Talán még annál is szebb, annál a kassai dómban történtnél is többet jelentő. Ott egy rideg szarkofág előtt álltam s lelkem szemén keresztül nyitogattam a Márványtenger partjáról 1906-ban elhozott koporsót. Ám nem láthattam többet, mint amennyit a Manyoki kép és Mikes levelei nyomán őriztem magamban. De most sikerült kitölteni azt az üres, amely a Fejedelem javakoráig előttem ismeretlen volt.

Herczeg Ferenc, a magas korban is munkaképes iró most dolgozik »Pro libertate« cimen megjelenni készülő Rákóczi regényén. Ott bizonyára élvevetesen kapjuk vissza Rákóczi keserű gyermekkorát, amely irányt szabott a Fejedelem életének, értéket plántált lelkébe és megacélozta az egész életre. Addig is álljon itt egyszerű felsorolásban néhány mozzanat annak a gyermeknek életéből, aki néhány hetes korában elveszette édesapját s akire sulyosan nehezedett elkeseredett édesanyjának élete, Thököly szeretetlensége, Kollonics barátságtalan bánásmodja, a neuhausi kolostor szaraz tudományossága. Csupa csalódás ez az élet már zsenge fiatalságában. Alig néhány éves, amikor Munkács történelmi nevezetességű várában féltve őrzik és dédelgetik, hogy aztán annál jobban fajjon hivei hűtlensége; boldognak tervezett házassága után is egyedül marad, akárcsak bécsujhelyi fogoly korában.

Majd fordul a kocka és ezebb napok mosolyognak rá. Nagykorusitása után Felsőmagyarországnak a Tiszán át Erdélyig első embere, legnagyobb tekintélye lett. Igazi nemzetvezér, akinek zászlaja alá egyformán csatlakoztak munkacsi uradalmának magyar s orosz jobbágyai és a marosszékiek. II. Rákóczi Ferenc örömtelen gyermek és ifjukorában, elhagyatottságában talál viszhangot a partratett, szenvedő parasztság. A kárpáti hegyeket körüskörül a jobbágyok zokogása hasitotta, azoké, akik hozzá fordultak segitségért, akik őt kérték, hogy maradjon velük, ne hagyja el őket. Ha nem lett volna már oly korán szenvedő lélek, soha sem érzett volna részvétet a jobbágyok iránt, a föld áldottkezű munkásai iránt. O az, aki szamtalan rendelettel igyekszik sorsukat enyhiteni. Megnemesiti őket, a bevonultak hozzátartozóiról gondoskodik. Európai méretű egyéniség volt, aki nem tartotta fontosnak mindenki előtt feltárni lelkét. S ha kitárja — keblét olvasom—: nagy érzi, hogy önzetlenségét akarják kétségbe vonni.

Hogy népét emelni akarta, ezzel csatlakozott anyai ősöhöz Zrinyi Mik-

„Pro Patria et Libertate"

Irta: **Smidelinsz Béla.**

Kis Cell utcáit nagy por verte fel. A pápai ut felől festői öltözetű és ragyogó fegyverzetű lovaskatonaság érkezett, akik aztán a Piac téren rövid pihenőre állottak meg. Az akkor még néhány házból álló község lakossága mind az utcára tódult és bámulva nézte a délceg katonákat. A katonák gyönyörű ruházatán megakadt minden szem, mert még ilyen szép öltözetű katonákat soha sem láttak. A pihenő csapat aztán lóra ült és Ság felé kanyarodva elhagyta a községet, mert utánuk mások jöttek. Ez egy portyazó (biztositó) század volt, amely előőrökkel összekötve halad Jánosháza irányába, ahol megállapodnak, mert jön a főhad utánuk és Jánosháza környékén táborba szállnak. Alig hogy ezek elmentek, ismét ujabb csapat jött utánuk. Jöttek a vörös, kék és zöldköpönyös, sastollas kucsmás, farkasbőr kacagányos, rézverettű pántos-kardos, csontos karabélyos és sárga csizmás kuruc huszárzászlóaljak. Közbe közbe vörös és kékruhás (talpas) gyalogoshajduk, akiknek a balvállon hosszu nehéz (muskéta), egycsövű gyalogos puska feküdt. Vállaikon keresztben pedig szélesszijjon a (löding), vagyis tölténytáska és a kulacs lógott. Volt köztük összebecsavarodott harcsabajuszu öreg ember és pelyhedző bajuszu siheder. Mindegyik arcáról elszántság és büszkeség volt leolvasható. A nagy por vastagon lepte be a diszes egyenruhákat, de semmi fáradtság sem volt rajtuk látható s a forró nyárvégi időben könnyen hagyták magukat után a kilométereket.

Büszkén lépkedtek a »Pro Patria et Libertate« és Szűz Mária fecskefarku selyemzászlók alatt, mert hivta őket az ezer sebből vérző, veszélyben lévő magyar haza. Hivta őket az agyonsanyargatott magyar testvéreknek a jajszava. Mentek vérüket ontani a hazájukért és agyonsanyargatott testvéreikért.

A katonaság hallatára a dömölkiek is átfutottak Cellbe, mert nagy hire futott ám az egész környéken, hogy jön Pápa felől a magyar katonaság, aki majd kiveri a rabló és foeztogató ellenséget.

Egyszerűen felharsannak a pápai utca felől a rézkürtök és megszólal a kuruclovas tárogatós zenekar »Rákóczi indulója«. Erre olyan lótás-futás támadt Kis-Cellben, amilyen talán még a török-tatár dulásokor sem volt. A nép egymást lökdösve taposva futott a zenészek felé, hogy azt a csodát megláthassa. A nagy portól alig lehetett látni, mert a sok menetelő ember és ló valósága porfelhőt kavart fel. Csak mikor egész közel értek a csapatok, akkor voltak tisztán kivehetők.

A zenészek a zárlőmegben kőlelkedő zászlóaljak elején jöttek, akik után egy század sárga és egy század vörös dolmányos testőrhuszár következett s ezektől hátrább mintegy 20—25 lépésre egy idősebb magányos lovastiszt léptetett egy aranysárga szőrű, fehérfarku és sörényű paripán. A ló aranyozott c-ötárjai és vállangjai meg-megvillantak a forró napfényben. A büszke mén szinte

lóhoz, akivel együtt Széchenyinek lettek előfutárai. Csak ilyen lélek tudott könnyekig hatódni, amikor dunántuli és erdélyi menekültek, asszonyok, gyerekek végeláthatatlan sorban vonultak el előtte. Csak Rakoczi lelkéből fakasztott cselekedetet ez a látvány, ez az égbekiáltó nyomoruság. Igazi nagylélek volt, akarmak Széchenyi. Rakóczi látta meg először a magyar közélet rakfenéjét, hogy suttogó, meg nem fogható ragalmakkal gyanusitja meg bármiokból kiemelkedőket. Ez, a rendi társadalomban kialakult szokas — sajnos — még ma sem szűnt meg. Igaz, hogy mar Rakóczi azt is meglátta, hogy ez ellen minden védekezés hiábavalo. Mégis tudott hinni. Meg akkor is hitt nemzete szebb jövőjében, amikor látta, hogy a becsi nagyurak mily szemérmetlen tolvajlásokba sülyedtek. (Akarcsak napjainkban a tűzkörüliek. Elég, ha a megbolygatott darázsfészekre utalunk: Debrecen, Miskolc.) Gyanutól irtózó tiszta lélek volt.

Beleélő életet erősen táplálta a remény s hogy kudarcok és csalódások hosszú sorozata után a grosbois-i kameldoliakhoz vonult és ott mélyen vallasos, szinte szerzetesi élethez szoktatta magát, annak eredőjét megtaláljuk már a nagyságot magábanhordozó gyermekben is.

Harmadik találkozásom az »Emberrel« volt. A sokat szenvedő, sorsát, küldetését, nagyságát, dicsőségét és bukását magában hordozó gyermekemberrel. Most, hogy világszerte ünnepik Rakóczi Ferenc halalanak 200. évfordulóját, ezzel aldozunk emlékének, hogy halljuk kiáltványának kezdő sorait: recrudescunt inclitae gentis Hungarae vagyis: »felfakadtak ujra a nemes magyar nemzet sebei« s a felfakadás nyomán járó vérzésben egyedüli vigaszunk legyen, mely elháritja az elvérzéstől való félelmünket: él még a magyar mult értéke és üzeni, hogy hivő nemzet sorsát az Isten kormányozza!

sz. Csorba Tibor.

A kuruc költészetről.

A Rákóczi-felkelés belső történetét a kéziratos daloskönyvek mentették meg számunkra. Ez a nyujtott melódiáju költészet, a XVI. századbeli zsoltár panaszos alaphangulatával csak a XIX. sz. második felében talált igazi apostolára.

A névtelen szerzők »pörnyeszin szomorusaga« pompázik ezekben a dalokban. Az egész költészetben. A kor nagy élet akarata a névtelenség fátyolával takarja Szőke Ambrus, Kabóthy István, Ács Mihály, vagy Vinczy György nevét, akik még nem voltak öntudatos költők, akik csak ugy irtak, mint ahogy harcoltak. Néha egy-egy népdalt is fejlesztettek tovább s oltották bele a lelkükben gyökeret vert keserü dacot és az édes bölcseletet. Az annyi mindent tagadó Nietzsche azt irja, hogy nem tud megrazóbbat, nem tud emberibbet, nem tud nagyszerübbet a Rákóczi indulónál. Hátha még eredetiben ismerhette volna a kuruc verseket!

Egész kuruc — költészetünkel kapcsolatban van valami fájó csalodásunk. Amit Riedel Frigyes és Tolnai Vilmos, a két egymástól függetlenül dolgozó irodalomtörténészünk sejtett — valóra vált. A legszebb és legnépszerübb kuruc költemények nem a XVIII. sz-ból valók, hanem Thaly Kálmán költötte őket. A Rakoczi kor legnagyobb kutatoja, aki lázas önkivületbe jött ettől a tarogatóshangulattól

Ám ne fájjon ez, mert az irodalmi megtévesztés szép volt és — utólag — felfedezte számunkra Thaly Kalmán költői tehetségét és értékét. Olyan költő bontakozott ki ezekből a tökéletességükkel árulóva vált költeményekből, aki mélyen alázatos tudott lenni, aki le tudott mondani a személyes dicsőségről, hogy imádott történelmi alakjának, Rákoczinak dicsőségét szolgalja. Kortársai közül egyedül az ő költészete hat még ma is eleven friss erővel s ez az oka, hogy nagy Ady Endrénk is nagyon szerette s maga is szivesen verselgetett kurucosan, tehát Thaly Kálmán modorában.

Thaly verseiben benne él Rákóczi kora. Kuruckori motivumokkal teleszött költészetéből tisztábban árad felénk a kuruckor lelke, mint az eredeti költeményekből. *sz. Cs T.*

A Rakoczi év alkalmából jelenik meg a junius 3., 4. és 5-én tartandó könyvnapon Mikes Kelemen Levelei. (teljes kiadás, 378 oldal egészvászonkötésben 2 P. 40 f.) valamint Kuruc költészet (a magyar népköltészet legszebb remekei, 286 oldal egészvászonkötésben, 2 P., 40 f.). A két értékes és minden igaz magyar könyvtárába kivánkozó könyvre — Rakóczi számunkkal kapcsolatosan is felhivjuk olvasóink figyelmét. Megrendelhető lapunk könyvesboltjában is.

II. Rákóczi a zenében.

A zene, mint az érzelmek kifejezője, minden nemzet életében megtalalható. Ősi természete a magyarak, hogy dalba önti örömét, keservet. Ha volt kor, amelyikben nóták születtek, akkor az a kuruc kor volt.

Ha felidézzük a »Nagyságos Fejedelem« korát, megjelenik előttünk az esti tábortüzek tarogatósa, hogy hangszerével megrikasson, majd meg pezsditse ereinkben a vért, hogy táncraperdüljünk tőle.

A kuruc kor zenéjét a későbbi korok a romantika szalaival szöttek át meg át. A kuruc dalok, azoknak megőrzése és tovabbadása a közvitézekre harult, akik segitőtársakat találtak a magyar cigányzenészekben. Ők terjesztették a széles skálaju kuruc dalokat, amelyekben megtalaljuk a banat és szomoruság szorongasai mellett az ellenfelet csufoló gunydalokat, a tancdalokat, a vidám harci noták dallamait. Ki ne ismerné a »hajdu tánc« fektelen temperamentumát tükröző »Csinom Palkó« nótat?!

A kuruc kor zenéje középpontjában is a Fejedelem állott. Róla, dicső tetteiről, vagy bánatáról zengett a dal. A leghiresebb, a legnépszerűbb a bánatos lélek siró zokogasát kifejező »Rakóczi dal«. Ezt vette vonójára a cigány s hagyta örökségül fiainak, unokajainak, egész nemzedékének. Thaly Kálmán, a fejedelem koranak lelkes kutatója is elhúzatta ezt a keservet és a végén megkérdezte a primástól: »Kitől tanultad ezt a gyönyörü nótat?« — Jaj ides uram az apamtul, meg a nagyapamtul, mert a hetedik öregapam ezt húzta Rakóczi Nagyságos Fejedelemnek, volt az egyszerü válasz.

A Rákóczi nóták végtelen sora volt a meginditoja és kirobbantoja annak a remekműnek, a Rákóczi indulónak, amelyben benne sir, benne dübörög a magyar lélek szabadságszomja, hazaszeretete és szivének forró dobogása.

A magyar és világzeneirodalom gyöngyszeme lett ez a dal, amely Bihari János cigányprimás vonóján robbant ki. E hires induló eredetét sokan vitatták, de mar tény, hogy magja és szülője a Rákóczi nóta volt, amelynek kesergő dallama gyorsitás és variálás révén indulóva szépült. Hector Berlioz francia karmester és zeneszerző zenekara alkalmazta s az ő közvetitésével indult el vilaghoditó utjara a Rakoczi induló. Mosonyi állapitotta meg, hogy olyan kincse ez a magyarnak, mint a kereszténységnek a Szentirás. B[illegible] és Rákóczi korának minden érzelem megnyilatkozasa.

Korunk és a kuruc kor között van valami rokonság. Azért sirhatjuk el ma is a Rákóczi nóta szövegével szivünk minden bánatát:

Hej Rákóczi, Bercsényi — Thökölyi
Nemzetünknek régi hires magyar vitézi.
Hová lettek, hová mentek nemzetünknek
Régi hires magyar vitézi?
Szegény magyar nép,
Mikor lész már ép,
Mert a zsarnok körme között, körme között
Fonnyad, mint a lép,
Töredékeny mint cserép,
Szegény magyar nép.

lan—dor.

II. Rákóczi Ferenc
a művészetben.

A nagy fejedelem udvarában fejedelmi otthont talált a képzőművészet is. Barokk minták és finomult izlése alakitotta ki az ősi magyar népművészeti motivumok összetételéből a kuruc pompat, melynek továbbfejlesztése az uri magyar öltözet. Munkacson összpontositja Kövessy György kamaras kezében a gombkötő, szabo, varró mestereket. Rákóczi érezte és tudta, hogy a nagy gazdagsag a mécénás szerepére is kötelezi őt. Ezért, meg lelke mélyén ápolt szépérzéktől is inditottan aldozott a művészetnek. A kurucvilág művészei nemcsak Rákóczi udvarába alkottak a nemzet művésztörténete szamára értékes alkotásokat, hanem külföldön is becsületet szereztek a magyar művész ecsetjének. Bogdán Jakab az eperjesi születésü művész Angliában. A gyönyörü, tárogatóst ábrázoló kép szerzője: Kupeczky Janos Nürnbergben, mig az igazi udvari festő: Manyoki Adám Lengyelországban irányitották a külföldiek figyelmét a Fejedelem udvarában viragzó magyar művészetre. Kupeczky tárogatósa, erőteljes formáival és szineivel, a fény és az arnyék hatalmas ellentéteivel mindenki emlékezetében él. Férfiasság ereje sugárzik erről a Szépművészeti Muzeumban látható képről. A kuruckor festészetéről mégis mindenkinek Mányoky Adám festette II. Rákóczi Ferenc c. képéről van némi fogalma. Ezt a világhirü művet 1708 ban festette meg Manyoki, amikor elszigeteltségéből kiragadta őt a Fejedelem és udvará-

..tudta, hogy kit visz a hatán, mert nem lépésben, hanem hajtott nyakkal, habzó szájjal, prüszkölve és tancolva ment a többi lovas után.

A lova tiszt balszemén fekete kötés volt és csak az egyik szemével láthatta az élet szépségeit. Őszbevegyült haja hullamosan omlott széles vállaira és a keményen kifent bajusza fiatalos arcot diszitett. Tartása nem arulta el az öregembert, mert ugy ült a táncoló paripán, mintha egy darab kőből faragta volna valamelyik szobrász. De nem is csoda, hiszen egész életét lóhaton töltötte.

Nyusztprémes arany forgós sastollas kucsmáját a balszemére huzva viselte, az aranyzsinóros világosvörös dolmányát párducbőr kacagány fedte, amit aranylánc kapcsolt össze a mellén.

A jobb kezében egy aranyozott acélbuzoganyt tartott, aminek a nyele a jobbcombján nyugodott. A halványsárga huszárnadrágot aranyozott zsinórzatu (keksalavari) diszitette, hogy a világosnadrág ülőkéjét a nyereg csiszolasatol megóvja. Lábain sárga aranyhimzésü és aranysarkantyus csizmak voltak.

A mi kemény tartasu kuruc fő tisztünk nem volt mas, mint a török és labancverő Bottyán tabornok, akit hiányzó balszeme végett Vak Bottyánnak is neveztek. Igen, a nagy fejedelem vezénylő tábornoka, aki mikor elhangzott a »Pro Patria et Libertate« ott hagyta a magas osztrak tábornoki állasát, eljött magyar hazájának felszabaditására és megvédésére. Lett aztán olyan réme az ellenségnek, mint annak idején Kinizsi.

Utána rövid távolsagra jött a táborkara, közöttük Károlyi, Forgách és Bezerédy tábornokok, továbbá Béri Balogh Adam és Ocskay László brigadérosok, mindannyian szebbnél szebb ruhákban és tüzes paripákon.

Mikor aztán a jó celliek és dömölkiek megtudták, hogy kik azok a magasrangu katonatisztek, lett aztán vivátozas. Az egész tömeg elkisérte őket Ságon alul, de voltak olyanok is, akik Janosházáig [illegible].

A jó öreg Bottyán apánk a nagy fejedelem kérésére indult a hazáert verekedni, ment, hogy megtisztitsa az orszag nyugati részét az ellenségtől.

Az 1706-ik esztendőnek a nyárvége volt és Bottyán tábornok Pápáról a Karakó község határában még most is látható avárgyürüben akarta magát elsáncolni még a tél beállta előtt. A kurucsereg tehát oda igyekezett.

Ott voltak a csapatok között a vasiak is, akik sokszor megmutatták, hogy vasból valók. Mikor aztán a karakói tábor meg volt erősitve akkor aztán a vén oszlán, a vén turáni sas ráesapott az ellenségre és tépdelte, szabdalta a hős kuruc fiaival a plundrás labancot. Lett aztán hadd el hadd, lett »Lauf Hans, lauf«. Egész Styriáig (Steierországig) vágták az ellenséget, mint a répát.

Ez aztán Lipót császárnak és a tanacsadóinak nem tetszett és kiadták a jelszót, ha lehet II. Rákóczi Ferenc lazadó fejedelmet elfo[illegible] vagy élve vagy halva, a kuruc seregeket leverni és megsem[illegible].

Leküldték ellenük [illegible]nokot, aki Vasvárig el is jutott, itt azonban Bottyán apó kurucai szétverték az osztrák sereget, Heisler tábornokot pedig elfogták és az ott vezénylő Bezerédy tábornokhoz kisérték. Erre aztán Bottyán tábornok még nagyobb erővel csapott az ellenségre és csakhamar elfoglalta Szombathelyt és Sopront, sőt a kuruchuszárok mar Bécs alatt kalandoztak és majdnem a császárt is elfogták.

A kuruc fegyverek dicsőségére, Rakóczi szabadságharca már biztos eredményre vezetett, de sajnos nem sokáig, mert a széthuzás és az árulás az ellenség kezére juttatott mindent. Hiába áldozta fel minden vagyonát a hazájáért és népéért, az alattomos gazság sárba tiporta a dicső kuruc trikolort. A Judáspénz elarulta a szent ügyet.

* * *

Legyen magyar testvéreim a »Pro Patria et Libertate« a »Hazáért és Szabadságért« kiáltó jelszó a lelkünkbe irva és ez lebegjen előttünk [illegible] ezeket a szent szavakat, akkor még [illegible]

II. Rákóczi Ferenc hazaszeretete éljen minden magyar lélekben. Adjon neki a Mindenható örök üdvösséget odafönt és halóporainak békés nyugodalmat az elrabolt haza földjében.

na alkalmazta. A fejedelem képe sokáig külföldön volt s nekünk csak egy jó másolatunk volt róla, amit László Fülöp készitett. A közelmultban néhai Nemes Marcel kiváló gyüjtő csere utján megszerezte az eredeti Mányoki festette képet s azt nemzetének ajándékozta. Azóta ezren és ezren csodálják Mányoki művészetét és a Fejedelem személyét a Szépművészeti Muzeumban.

A kurucvilág tele volt a névtelen alkotókkal. A hires kurucdalok szerzőit az ismeretlenség homálya fedi és abba vesz bele sok alkotó művésznek a munkája is. Ez természetes is egy olyan korban, ahol nagy szellemi megmozdulásról volt szó, mint a Rákócziébban.

Későbbi korok művészeteire is termékenyitőleg hatott Rákóczi kora, élettörténete. Benczur Gyula II. Rákóczi elfogatása c. képe egyik szép bizonyitéka ennek. sz Cs. T.

A Fejedelmet ábrázoló linoleum metszetet sz. Csorba Tibor tanár, festőművész készitette.

HIREK.

Keresztjáró napok. A r. kath. egyház egyházi tradicióihoz hiven tartja meg könyörgő körmeneteit hétfőn, kedden és szerdán, hogy az Isten elhárítsa a társadalomra hulló csapásokat. Hétfőn az apatság kripta kápolnájához, kedden a Szabó család kripta kápolnájához, szerdán pedig a Kalváriához megy a körmenet. Mindharom napon reggel 7 órakor.

A pannonhalmi Főapát látogatása. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát szombaton d. u. városunkba érkezett Keszthelyről, ahol résztvett a kis Szent Teréz szentté avatásának tizedik évfordulójával kapcsolatos ünnepségeken a Karmelen. A celli házban szokásos évi látogatást tett: a paterna visitációt. A Főapát kiséretében volt dr. Sárközy Pál főmonostori perjel. — A vasárnap reggeli diákmisét a főapát pontifikálta, szentbeszédet mondott a gyerekeknek, d. u. pedig részt vett Jandi Bernardin dömölki apát tiszteletére rendezett gyönyörü ünnepségen a helybeli zárdában. A köztiszteletben álló apátot a város apraja — nagyja jókivánatokkal kereste fel névnapja alkalmából.

A szanyi bucsusok. A sopronmegyei Szany községből szombaton 250 ahitatos lélek érkezett városunkba. Ezek közül 160-an gyalog tették meg a mintegy 40 km-nyi utat, hogy a község régi fogadalmát ez évben 190-edszer váltsák be. Éppen 190 évvel ezelőtt indult el Szany községből az első bucsumenet Celldömölkre s ezt a menetet Vázsonkői Zichi, az akkori győri püspök vezette. A bucsusokat a vasuti hid alatt fogadta a celli hivek nevében Kardos Benő O. S. B. tanár, ugyancsak eddig kisérte őket hazamenő utjukon.

Mattyasovszky Kasszián dr. cimzetes főigazgató, a budapesti bencés gimnazium igazgatóját egy szörnyü kéz elpusztitotta, az az egyén, akivel sok jót tett, az inasa, akit atyailag többször megfedett, az tette el láb alól, bosszuból, a magyar bencés rend egyik büszkeségét, akinek elvesztése nemcsak a bencés rendnek, hanem az egész tudományos világnak nagy vesztesége. Tanitványai végtelenül szerették. Temetése pénteken délután 5 órakor ment végbe Esztergomban nagy részvét mellett a temetésen [redacted] O. S. B. tanár, polg leányiskolai igazgató képviselte, aki a szerencsétlenül járt tanárral szoros baráti viszonyban volt.

Hivatalvizsgálat. Dr. Gerlics Elek főszolgabiró az elmult kedden és szerdán a magyargencsi körjegyzői hivatalnál a számvevőség közbenjöttével hivatalvizsgálatot tartott.

Tanitóválasztások. Amint megirtuk, az elmult vasárnap volt Nemeskocson a tanitóválasztás. Király Józsefet 89 szavazattal Molnár Dezső 76 szavazatával szemben megválasztották. A választás eredménye egy törekvő fiatal tanitó eddigi sikeres működésére tette fel a koronát. — Kemenesbőgyészben Bereczki Viktort 35 szótöbbséggel választották meg a második jelölt, Bertalan Imrével szemben.

Vasuti áthelyezések. A szombathelyi üzletvezetőség Buzás Ferenc és Horváth Istvánt a celldömölki állomásról Zalaegerszegre, Buzás Gyulát Celldömölkről Vinárra, Sághegyi (Remport) Pált Vinárról Celldömölkre helyezte át.

Mozdonyvezető tanoncok vizsgája. A Celldömölkhöz beosztott 7 mozdonyvezető tanonc az elmult hétfőn és kedden tette le Budapesten nagy sikerrel utolsó szakvizsgáját, aminek következtében megkapták képesitő okleveleiket.

Voge gyülés. A keresztény vasutasok országos gazdasági egyesülete a celldömölki vasutas Otthonban mintegy 200 résztvevő jelenlétében közgyülést tartott. Robert Emil kiocstári főtanácsos, országos elnök, Gerencsér Mihály dr. ügyvezető elnök, vitéz Kovásznay Béla dr. titkár és Birner Lajos tanácsos voltak a kiküldöttek, részint a központot, részint a máv. igazgatóságot és a szombathelyi üzletvezetőséget képviselték. Pászthory Gyula csoportelnök, máv. főtiszt üdvözlő beszéde után Róbert Emil hatalmas szinvonalu beszédben ismertette a vasutasság helyzetét, a reformok előtt a vasutasságot a szervezkedésre hivta fel. Gerencsér Mihály dr. országos elnök nagy beszédével igazolta, hogy a magyar vasutas, gerinces, ugy szolgálatában, mint a politikában megállotta a helyét. nekik köszönhető, hogy Kun Béláék hatalma is megtört, nem akar mást, mint a jogait törvényes eszközökkel kiharcolni, azért szükséges a szervezkedés. Vitéz Kovásznay Béla dr. a vasutasság gazdasági helyzetét [illegible] majd a gyermekek elhelyezési kérdéseit tette szóvá. Tóth Lajos dr. főszámvevő ismertette a Voge karitativ tevékenységeit. Birner Lajos szombathelyi tanácsos a szombathelyi szaktársak meleg üdvözletét tolmácsolta a celldömölki vasutasságnak. Gerencsér Mihály dr. elnök ismertette azokat a célkitüzéseket, amelyeket előterjeszteni óhajt a kereskedelmi miniszternél, ezek a [illegible] várakozási idő megrövidítése, kinevezettek részére a régi pragmatika visszaállitása, automatikus előléptetések visszaállitása, a segédtiszteknél a helytelen átértékelés megszüntetése, régi fizetés visszaállitása a régi alapon, csillag eltörlését a segédtiszteknél, a munkás kérdés szociális megoldását és részükre a megfelelő munkabér megállapitását, a munkásság szerződtetésének arányositását, a nyugbér arányositását a kereseti viszonyokhoz, a nyugdijkérdés rendezését és a hatféle nyugdij megszüntetését. A mindenre kiterjedő hatalmas expose nagy tetszést váltott ki az [illegible] közgyülésen, amely után [illegible] a gyülést, összetartást hangoztatva majd a Himnusszal a gyülés végeért. Itt emlitjük meg, hogy a pápai főcsoport is nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a közgyülésen.

Sulyos vasuti szerencsétlenség. A szombaton közlekedő próbavonat az elmult szombaton Tososkberénd állomás közelében elütött egy asszonyt. A vonat mozdonyvezetője jó messziről észrevette az asszonyt, rafütyült, hogy figyelmeztesse a veszedelemre s a veszély elkerülhető lett volna, ha az asszony le nem lép a padkáról a sin mellé, amikor a vonat oda ért. A mozdonyvezetőnek már nem maradt ideje a hirtelen megállashoz, a gép elütötte az asszonyt, azonban szerencsére nem került a vonat kerekei alá. A próbavonat személyzete az eszméletlen állapotban levő asszonyt magával hozta Celldömölkre, beszállította a közkórházba, ahol megállapitották, hogy jobb felső lábszára eltörött s a fején is sulyos zuzódásokat szenvedett. A vizsgálat nyomán derült ki az is, hogy az asszony süket-néma, ezért nem hallotta a figyelmeztető jelzést. A szerencsétlenül járt asszony Vörös Lajos bódéi lakos 24 éves felesége és hogy a férje is süket-néma, állapota sulyos, de nem életveszélyes.

Egy bérautós ujabb kalandja. Tóth József 28 éves celldömölki bérautó tulajdonos ellen Gáspár György szombathelyi kollégája büntető feljelentést tett, hogy egy nagyobb autókörúton 54 pengő fuvardiját nem fizette ki, nem fizette ki Tancsics György zanati korcsmárosnál fogyasztott ételek, italok számláját sem. Tóth a szombathelyi törvényszéken együgyü módon védekezett, azt mondván, hogy nem tartozik senkinek sem, azonban a biróság a tanuk kihallgatása alapján egy évi börtönbüntetésre itélte. Az itélet ellen Tóth enyhitésért, az ügyész sulyosbitásért fellebbezett.

Iskolavizsgálat. Lukács István kemenesbőgyészi ev. lelkész az elmult héten a kemenesmihályfai ev. iskolánál az iskola vizsgáló bizottsággal iskolavizsgálatot tartott.

Kérje még ma a

Dr. OETKER féle FÉNYKÉPES RECEPTKÖNYVET,

mely **befőző recepteket** is tartalmaz.

Kivánságra ingyen és bérmentve küldi: **dr. Oetker tápszergyár** Budapest VII. Conti-u. 26.

Előléptetés. A m. kir. honvédelmi miniszter vitéz Gyika István századost, a vármegyei vitézi széktől a honvédelmi minisztériumba helyezte át junius 1-iki hatállyal. Vitéz Gyika István távozását őszintén sajnáljuk, mert a távozó százados hosszabb celldömölki tartózkodása és beosztása alatt kivivta az egész vidék általános tiszteletét és szeretetét.

Névváltoztatás. Kuch Károly celldömölki máv. munkás családnevét Tarjácra változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

A belügyminiszter körrendeletet adott ki a vármegyék törvényhatóságaihoz, hogy azokat a szolgálati idejüket betöltött 35, illetve 45 éve szolgáló tisztviselőket helyezzék nyugdijba, hogy állástalan ifjuság elhelyezése lehetővé válhassék.

Az első kiadástol eltérően teljesen uj receptekkel megjelent **dr. Oetker** második kiadásu **Fényképes receptkönyve, mely Befőző recepteket is tartalmaz.** A gyár sok százezer példányt ingyen bocsájt ismét a háziasszonyok rendelkezésére. Kérje Ön is a receptkönyvet, mert ezzel is pártolja a magyar ipart. Kivánságára ingyen küldi: dr. Oetker [redacted] utca 25.

Tanitógyülés Celldömölkön. Vasmegyei Általános Tanitóegyesület tavaszi közgyülését városunkban tartja az Árpád-utcai uj ev. iskolában Bendefy László szombathelyi igazgató-tanitó elnöklete alatt. A gazdag és nivós tárgysorozaton szerepel Szabó Jenő celldömölki ev. tanitó földrajz előadása a legujabb módszer alapján és pedig a homokaszt l segitségével. A gyülést a Korona szállodában közebéd követi, majd a tanitóság kirándul a Sághegyre a Trianoni emlékkereszthez, ahol rögtönzött ünnepély lesz.

A kultuszminiszter rendelete értelmében junius 3-tól 5-ig az ország összes iskoláiban könyvnap lesz, amelyen a tanitóság a magyar irodalom jelentőségével fog foglalkozni, hogy ezáltal a könyv szeretetére oktassa a gyermekséreget.

Ipartestületi közgyülés. A celldömölki ipartestület ma vasárnap délelőtt 11 órakor saját székházában rendkivüli közgyülést tart, amelyen a 69 tagot kitevő ellenzék a választásból kifolyólag bizalmatlanságot akar szavazni a testület elnökének Hokhold István pékmesternek. Ez nehezen fog sikerülni, mert Hokhold István 7 éves elnöksége alatt nagy körültekintéssel és lelkiismeretességgel vezette a testület ügyeit és minden bajba jutottnak partjára állt és segitett is rajta. Sajnálatos jelenség ez, dacára annak, hogy az ipartestületi tagok tekintélyes része teljesen távol áll a mozgalomtól, mert az 50 éves jubileum már itt van s akkor inkább az összefogásnak, mint a széthuzásnak kellene jelentkezni.

Szerkesztői üzenetek. A. F. Jánoshalma. A felvetett eszmét megvalósitottuk. Vasi üdvözlettel küldjük uj, bácskai otthonába. Sajnáljuk, hogy a kivitelezésben magunkra maradtunk.

I. K. Vác. Versét nem közölhetjük, ha alkalmasat ir leadjuk.

Kadet Pécs. Ujabb verseit várjuk.

Elhunyt uriasszony. Pollák Samune, született Hellem Szeréna 70 éves korában csütörtökön délben váratlanul elhunyt. Halála mély részvétet keltett mindenfelé, mert az elhunyt uriasszony jóltevője volt a vidék szegényeinek. Férje Pollák Samu, leánya Vass Gyuláné, valamint veje Vass Gyula bányavezető gyászolják. Temetése ma délelőtt fél 12 órakor lesz a celldömölki neol. izr. temetőben.

[redacted] megszüntetése, illetve modositása tárgyában a vármegyei gyülésen felszólalt Szakály Dezső alsósági ev. igazgató-tanitó, megyebizottsági tag, akinek [redacted] gyülés.

Vönöcki bucsu. Vönöck község Áldozócsütörtökön tartja évi szokásos